

גבולות היחידה: שמואל ב' פרק ז'

נושא היחידה: רצון דוד לבנות מקדש ותשובת ה'

מספר שיעורים: 1

כתבה: יעל גרוסברג

כללי:

לאחר שדוד המלך יושב בארמונו, ללא מלחמות, הוא רוצה לבנות בית לה'. בתחילה, נתן הנביא אומר לו שיעשה את רצונו, אך הקב"ה מתגלה אל נתן בלילה, ומוסר לו שיאמר לדוד כי אינו יכול לבנות את המקדש, אך בקשתו זאת מאוד נפלאה בעיני ה', ולכן ה' מבטיח לו שפע ברכה בתחומים שונים, ובראשם - המשך מלכותו בדורות הבאים. באשר לרצונו של דוד לבנות את המקדש – הקב"ה מבשרו שבנו הוא שיבנה אותו.

פתיחה:

המורה יספר לתלמידים על חתונה מפוארת, שבה השקיעו עד הפרט הקטן. הכל מסודר, מחכה במקום. כל המנות הטעימות מסודרות על המגשים להוציאם לאורחים. כולם ממתינים בציפייה... ולפתע עובר רחש בקהל: חסרה הכלה! היא נתקעה בדרך בפקק ארוך, ולא תגיע לחתונה..

מה דעתכם? האם אפשר להגיד: "לא נורא, נמשיך בחתונה, לא חשוב שאין כלה...?"

המורה ישמע את תשובות התלמידים.

ודאי שבלתי אפשרי לקיים כך את החתונה - הדבר העיקרי חסר.

כעת נעבור למלכותו של דוד:

תארו לכם את דוד המלך, יושב בירושלים, בארמונו המפואר. הוא ניצח כבר את כל אויביו מסביב. כל הממלכה מנוהלת היטב, ואפילו כבר ארון ה' נמצא בירושלים. זהו, אפשר לנוח רגל על רגל? או שחסר משהו משמעותי מאוד בירושלים?

בית המקדש! מרכזו של עולם, "המקום אשר בחר ה'".

בפרק זה, נראה כי דוד רוצה מאוד לבנות את בית המקדש.

המורה ישאל את התלמידים: אם דוד היה פונה אליכם ושואל אתכם מה דעתכם על רצונו זה, איך הייתם מגיבים? המורה ישמע את תשובות התלמידים.
ודאי שכולנו היינו מחזקים את ידיו ואומרים לו שיעשה זאת ושזהו רעיון מצוין... בואו ונראה מה קרה.

לימוד הפסוקים:

קריאת פסוקים א'-ג'

דוד יושב בביתו ומדבר עם נתן הנביא. דוד אומר לנתן כי הוא עצמו יושב בבית ארמון חזק - "בית ארזים", ואילו ארון ה' נמצא באוהל - "ביריעה". לכן ברצונו לבנות את בית המקדש.
נתן הנביא מגיב ואומר לו שיעשה את כל אשר בלבבו וודאי שה' איתו - הרי זה רצון שהוא מבורך מאוד.

אולם הקב"ה חושב אחרת... כדברי ישעיהו (נ"ה, ח'ט'): "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי, נאם ה'".

קריאת פס' ד'-י"ז: התגלות ה' לנתן

← פסוקים אלו קשים להבנה בקריאה ראשונה, ועל כן כדאי לקרוא אותם, ובמקביל להסביר מילים קשות ומשפטים מורכבים.

הקב"ה מתגלה לנתן בלילה, ואומר לו שאין זה רצונו שדוד יבנה כעת את בית המקדש..

אך אין זאת משום שרצונו של דוד אינו ראוי. להיפך! הקב"ה מאוד שמח ברצונו זה. רואים זאת כבר בפתיחה – "לך ואמרת אל עבדי אל דוד" ("עבד ה'" הוא תואר גבוה ביותר שיחידי סגולה, דוגמת משה, זכו להם). במילים אלה הוא מפיס את דוד, שלא משום שאינו רצוי לה', מנע ממנו לבנות את הבית.

"וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא" - חז"ל למדו מפסוק זה את מעלת דוד, שהיה זריז במלאכתו ומסור לה', ועל כן היה צורך לעצור בעדו, שאלמלא כן, היה כבר מתחיל בעבודה עוד באותו לילה: "אמר רבי חנינא בר פפא: אמר לו הקב"ה לנתן: האדם הזה שאני משלחך אצלו, מהיר הוא! שמא ישכור פועלים ונמצאתי מפסידו. מהר ואמור לו: לא אתה תבנה הבית. רבי סימון אומר: האדם הזה שאני משלחך אצלו, נדרן הוא! כענין שנאמר "אשר נשבע לה' נדר לאביר יעקב אם אבא באהל ביתי", שמא יאמר איני אוכל ואיני שותה עד שאעשה כך, ונמצאתי מפסידו" (ילקוט שמעוני, קמ"ג).

בפסוקים אלו, גם מונה הקב"ה את הטוב אשר הרעיף על דוד. מהו?

ה' מינה את דוד לנגיד- מלך על עמו ישראל, והיה עמו בכל אשר הלך. הוא הכרית את כל אויביו מפניו, ועשה לו שם גדול ומפורסם מאוד כשם המלכים הגדולים.

"האתה תבנה לי בית לשבתי?" (פס' ה) – לא תוכל לבנות את בית המקדש. אך מדוע?
אם דוד כה חשוב בעיני ה', וכמובן שגם רצונו נעלה מאוד - מהי הסיבה שה' אינו מאפשר לו לבנות את המקדש?

תשובה ראשונה נמצאת בתוך פסוקים אלו: במשך שנים רבות, ארון ה' היה באוהל- במשכן וגם כעת, משום שעדיין לא הגיע הזמן לבנות את הבית. זמן זה יגיע כאשר עם ישראל יסיים את מלחמותיו בעמים האחרים ויחיה בשלווה.

תשובה שנייה נמצאת בספר דברי הימים. נפנה את התלמידים לדבה"י א' פרק כ"ב: "לא- תבנה בית, לשמי כי דמים רבים שפכת ארצה לפני" - מכיוון שדוד עסק במלחמות רבות ושפך דם (מלחמות מצווה ורשות כמובן, לא שפיכת דם נקי לשווא), הוא אינו יכול לבנות את המקדש.

← המורה ישאל את התלמידים: מה הקשר בין המלחמות ושפיכת הדם לבין אי בניית המקדש?

נבין יחד כי המקדש הוא מקום השראת שכינה, מקום אשר מביא שלום לכל העולם, ועל כן, לא אפשרי שאדם שהרג הרבה אנשים, שזהו הפך השלום, יבנה את המקדש.

אז אמנם דוד אינו יכול לבנות את המקדש, אך הקב"ה כ"כ שמח **ברצון** שלו, עד שהוא נו
תן לו בעקבות כך כמה הבטחות.

המורה יכתוב על הלוח: הבטחות ה' לדוד בעקבות רצונו לבנות את המקדש:

1.

2.

3.

כעת יקרא המורה את פס' י"ב-ט"ו: **הבטחות ה' לדוד**, ויבקש מהתלמידים להבין מתוך הכתוב, מה מבטיח ה' לדוד.

1. אחרי מותו, המלכות תעבור לבנו.
2. בנו שימלוך אחרי, יבנה בית לשם ה'.
3. מלכות בית דוד תימשך מעתה ועד עולם.

ראוי לציין כאן את גדולת ועוצמת כוח הרצון הקיים בנו. ניתן לראות כי ה' העניק רוב ← טובה לדוד, רק על עצם רצונו לבנות את המקדש, עוד מבלי שבכלל התחיל לעשות משהו בפועל.

בשלב זה, יעצור המורה וישאל את התלמידים: תארו לכם שרציתם לעשות התנדבות ← חשובה. כבר תכננתם מה קונים, איך נוסעים, מה תהיה הפעילות, וכבר שבוע אתם רק מתעסקים בכך. ופתאום באים ואומרים לכם: "בסוף לא צריך, מבוטל". מה ההרגשה שלכם?

סביר להניח שתשובות התלמידים יהיו סביב 'אכזבה, באסה, פספוס' וכיו"ב.

ננסה כעת לדמיין את דוד, שחלם לבנות את המקדש. הוא בטח כבר תכנן במחשבתו כיצד יעשה זאת, ואולי אפילו הכין רשימת ציוד ותכנון המבנה, ופתאום באים אליו ואומרים לו שהוא אינו יכול לעשות זאת. כיצד לדעתכם הוא יגיב?

המורה ישמע את תשובות התלמידים, ולאחר מכן יקרא את **פס' י"ח-כ"ד**: הודאת דוד לה' על טובו.

דוד אינו מתאכזב ואינו "מתבאס" מתשובתו של נתן. זה מופלא! דוד ממוקד לעשות את דבר ה'. הוא חשב שרצון ה' הוא שיבנה את המקדש, ולכן רצה לבנותו. מתשובת ה' מבין דוד כי זהו אינו רצונו, ועל כן הוא מקבל מיד את דבר ה', ויותר מכך – הוא הולך למקום בו נמצא ארון ה', ומודה לו על כל ההבטחות שנאמרו לו באמירה כי אינו ראוי לכך.

מה עוד מבקש דוד בפסוקים אלו מה' ש'עם ישראל יישאר לעולם העם הנבחר.

כ"ה-כ"ט. מהי? ואת התגובה השלישית נקרא **בפס'**

דוד המלך מבקש שההבטחות על המשך מלכותו יתקיימו.

בסיום הפרק, ניתן לעמוד על שני ביטויים משמעותיים מאוד: **בית דוד וכיסא דוד**. ← בפרק זה ניתנה הבטחה גדולה לבית דוד - בניו והמשך משפחתו - שיהיו משפחת המלוכה בישראל: "וְהָיָה לְךָ ה' כִּי בֵּית יַעֲקֹב לְךָ ה'". הביטוי "כיסא דוד" מופיע גם הוא בהקשר לאותה הבטחה: "כִּסֵּא יְהוָה נִכֹּן עַד עֹלָם". אנו מכירים ביטויים אלו במקורות רבים נוספים, וכגון הנזכר בתפילה בברכת "בונה ירושלים": "תִּשְׁכַּח בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עֵינֶיךָ". "כִּאֲשֶׁר דְּבַרְתָּ וְכִסַּא דָּוִד עַבְדְּךָ מִהֲרָה בְּתוֹכָהּ תִּכְיֶין

משימה לתלמידים:

לסמן את כל הפעמים בהן מופיעה המילה 'בית' (והטיותיה) בפרק, ולמייין את המופעים למשמעות של בית לדוד / בית לה'.

ניתן לראות כי מילה זו היא מילה מנחה הטומנת בחובה אמירה עמוקה- רצונו של דוד לבנות בית לה', ובכך להשרות שכינה בעולם, קיבע את מלכות בית דוד כמלכות נצחית המגלה את אור ה' בעולם

הצעות להמחשה:

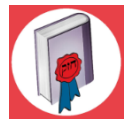
סיפור החתונה- להמחשת מרכזיותו וחשיבותו של המקדש.
סיפור התנדבות- להמחשת האכזבה מהתחושה שלא התקבל רצונו, לעומת תגובת דוד.
מציאת מילה מנחה במופעים שונים- להבנת ההקשר בין רצון דוד לבין הבטחת ה' אליו.

מסרים והפנמה:

- א. חשיבות המקדש ומרכזיותו בחיים.
- ב. מעלת הרצון- עד כדי כך הרצון נחשב בעיני ה', שדוד מקבל הבטחות עצומות בעקבות כך שרצה לבנות את המקדש.
- ג. נאמנות דוד לקיים את רצון ה'. דוד אינו מתאכזב או כועס על כך שלא מאפשרים לו לבנות את המקדש, ויותר מכך- הכרת הטוב מופלאה על ההבטחות שניתנו לו.

סיכום:

דוד המלך הביע את רצונו לבנות את המקדש בפני נתן הנביא. בתחילה, נתן אמר לו כי יממש את רצונו וה' איתו. אך בלילה, התגלה ה' לנתן, ואמר כי דוד אינו יכול לבנות את המקדש. ענינו על כך שתי תשובות מדוע - האחת מן הפרק, והשנייה מדברי הימים. לאחר מכן הקב"ה הבטיח לדוד שלוש הבטחות של המשך מלכותו אחריו. כאשר דוד מקבל את דברי נתן, הוא מגיב בהכרת הטוב כלפי ה' על הבטחותיו, מבקש כי עם ישראל יישאר לעולם העם הנבחר, וכן מתפלל שהבטחת ה' אליו על נצחיות מלכותו, אכן תתממש.